

TỔNG HỢP BIỂN ĐÔNG TUẦN QUA

(từ 22/7 đến 28/7/2013)

- Cảnh sát biển Việt Nam - Trung Quốc tuần tra liên hợp ở Biển Đông
- Hải quân Trung Quốc tập trận bắn đạn thật trên Biển Đông
- Hải tuần 21 Trung Quốc tuần tra trái phép ở Hoàng Sa
- Chủ tịch nước Việt Nam thăm chính thức Mỹ
- Philippines triển khai quân lực ra sát Biển Đông
- Máy bay trinh sát Mỹ tiến hành tuần tra Biển Đông
- Philippines-Nhật Bản nhất trí tăng cường hợp tác biển
- Mỹ - Singapore tập trận bắn đạn thật ở Biển Đông

Động thái của các quốc gia

+ Trung Quốc:

Lực lượng Cảnh sát biển Trung Quốc đi vào hoạt động. Lực lượng mới hợp nhất gồm hải giám, ngư chính, tuần duyên, cảnh sát chống buôn lậu, hôm 23/7 đã chính thức đi vào hoạt động. Đơn vị này sẽ thuộc quyền kiểm soát của Bộ Tài nguyên và Đất đai Trung Quốc với 11 đội tàu và khoảng 16.000 nhân viên.

Trung Quốc tập trận bắn đạn thật trên Biển Đông.

Hạm đội Nam Hải, Đông Hải và Bắc Hải của

Trung Quốc hôm 26/7 đã diễn tập bắn đạn thật trên Biển Đông, phóng đi hơn 10 quả tên lửa đạn đạo từ tàu ngầm. Cuộc tập trận do hạm đội Nam Hải chủ trì, có sự tham gia của các tàu ngầm, tàu khu trục thế hệ mới, tàu khu trục nhẹ, máy bay chiến đấu của ba hạm đội lớn của Trung Quốc.

Hải tuần 21 Trung Quốc tuần tra trái phép ở Hoàng Sa. Con tàu này vừa rời đảo Phú Lâm thuộc Hoàng Sa của Việt Nam để tiến hành tuần tra khu vực gần “thành phố Tam Sa” trong vòng 5 ngày để “giám sát an toàn biển, điều tra các sự cố trên biển, phát hiện ô nhiễm môi trường và tiến hành hoạt động tìm kiếm, cứu hộ cứu nạn.” Hải tuần 21 được trang bị bãi đáp trực thăng, có

tầm hoạt động tối đa không cần tiếp liệu là 4.000 hải lý.

Trung Quốc dự định dùng thủy phi cơ đưa khách du lịch đến “Tam Sa”. Tổng giám đốc hãng Meiya Air, ông Mo Qun cho biết, hãng có kế hoạch mở đường bay từ thành phố Tam Á đến cái gọi là “Tam Sa” và sẽ tiến tới mục tiêu thiết lập các chuyến bay giữa các đảo của “thành phố” phi pháp này. Thủy phi cơ sẽ thu hút du khách tới cái gọi là “thành phố Tam Sa” vì nó chỉ mất khoảng 70 phút, trong khi đi tàu lại mất 10 tiếng đồng hồ. Tổng giám đốc Meiya Air cho biết, công ty đã mua năm thủy phi cơ để thực hiện kế hoạch này. Tuy nhiên, kế hoạch này của công ty vẫn đang chờ chính phủ phê duyệt.

+ Việt Nam:

Chủ tịch nước thăm chính thức Hoa Kỳ. Ngày 23/7, Chủ tịch nước Trương Tấn Sang cùng đoàn đại biểu cấp cao Nhà nước Việt Nam rời Hà Nội, lên đường thăm chính thức Hoa Kỳ, theo lời mời của Tổng thống Hợp chủng quốc

Hoa Kỳ Barack Obama. **Trưa 24/7**, Chủ tịch nước Trương Tấn Sang cùng đoàn đại biểu cấp cao Nhà nước Việt Nam đã tham dự tiệc chiêu đãi của Chính phủ Hoa Kỳ do Ngoại trưởng John Kerry chủ trì. **Ngày 25/7**, tại Nhà Trắng đã diễn ra cuộc hội đàm giữa Chủ tịch nước Trương Tấn Sang và Tổng thống Barack Obama. Hai nhà Lãnh đạo tái khẳng định ủng hộ giải quyết tranh chấp ở Biển Đông bằng các biện pháp hòa bình, phù hợp với luật pháp quốc tế. Hai nhà Lãnh đạo cũng tái khẳng định ủng hộ nguyên tắc không sử dụng vũ lực hoặc đe dọa sử dụng vũ lực để giải quyết tranh chấp trên biển và lãnh thổ. **Kết thúc hội đàm**, hai nhà lãnh đạo có cuộc gặp gỡ báo chí. **Hai bên** đã ra Tuyên bố chung về quan hệ Việt Nam-Hoa Kỳ. Chiều 25/7, Chủ tịch nước Trương Tấn Sang đã đến thăm Trung tâm Nghiên cứu chiến lược và quốc tế Hoa kỳ (CSIS) và có bài phát biểu quan trọng **tại đây**. Trong vấn đề Biển Đông, Chủ tịch Trương Tấn Sang khẳng định lập trường của Việt Nam trước sau như một là phản đối đường lưỡi bò của Trung Quốc, vì đường lưỡi bò được xác lập mà không căn cứ vào bất kỳ điều khoản nào của luật pháp quốc tế.

+ *Philippines:*

Ngoại trưởng Rosario: “Biển Đông hãy để trọng tài giải quyết.” Hôm 22/7, Ngoại trưởng Philippines Albert del Rosario bày tỏ vui mừng khi Tổng thống Benigno Aquino III đã không đề cập đến tranh chấp lãnh thổ với Trung Quốc ở Biển Đông trong Thông điệp Quốc gia của mình, “Tôi nghĩ việc Tổng thống không đề cập đến nó trong thông điệp của mình là điều tốt. Giống như

khi bạn đang ở trong một tranh chấp và bạn đã đưa nó ra tòa án, bạn thực sự không cần phải thảo luận về vấn đề này. Tôi nghĩ rằng kế hoạch đã rõ ràng vì tàu đã rời ga. Chúng tôi đã đưa vấn đề ra trọng tài và chúng tôi chờ đợi quá trình tố tụng được tiếp tục.”

Người Philippines biểu tình phản đối Trung Quốc. Trưa 24/7, khoảng 2.000 người từ 30 nhóm hoạt động thuộc tổ chức Liên minh biển Tây Philippines đã tập trung trước lãnh sự quán Trung Quốc tại thành phố Makati để biểu tình phản đối tàu Trung Quốc xâm phạm vùng biển Philippines. Những người biểu tình mang theo băng rôn: “Lãnh thổ của chúng tôi”, “Trung Quốc hãy tôn trọng chủ quyền của Philippines”. Emman Hizon, người phát ngôn nhóm Liên minh Biển Tây Philippines, cho biết cuộc biểu tình tại thành phố Makati được tổ chức đồng thời tại Mỹ, Saipan và Rome.

Philippines chỉ trích Trung Quốc có hoạt động giám sát quanh khu vực tranh chấp. Phát biểu trong cuộc họp báo hôm 25/7, Người phát ngôn Bộ Ngoại giao Philippines Raul Hernandez cho biết: “Việc Trung Quốc thúc đẩy

các hoạt động giám sát quanh các vùng biển tranh chấp là không phù hợp với tinh thần Tuyên bố về ứng xử của các bên ở Biển Đông.” Theo ông Hernandez, việc Trung Quốc triển khai lực lượng Cảnh sát biển không chỉ “làm tăng mức độ căng thẳng” mà còn đi ngược lại với nỗ lực của ASEAN trong việc xây dựng lòng tin giữa các bên tranh chấp ở Biển Đông.

Philippines triển khai hải quân, không quân ra sát Biển Đông. Bộ trưởng Quốc phòng Philippines Voltaire Gazmin hôm 28/7 cho hay, ngay khi có các nguồn kinh phí cho việc tái bố trí, chính phủ Philippines sẽ điều chuyển các lực lượng Hải quân, Không quân cũng như các phi đội máy bay và hạm đội tàu chiến của họ tới vịnh Subic, “Kế hoạch đó là nhằm bảo vệ Biển Tây Philippines của chúng tôi.” Subic là cảng nước sâu tự nhiên có thể chứa 2 tàu chiến lớn Philippines mới mua của Mỹ.

+ Thái Lan:

Thái Lan kêu gọi giải pháp hòa bình cho tranh chấp Biển Đông. Chiều 24/7, Thủ tướng Thái Lan Yingluck Shinawatra đã có cuộc hội đàm với Phó Chủ tịch Quân ủy trung ương

Trung Quốc Phạm Trường Long tại Phủ Thủ tướng. Theo phát ngôn viên chính phủ Thái Lan Teerat Ratanasevi, trong cuộc hội đàm với ông Phạm Trường Long, Thủ tướng Yingluck nhấn mạnh, Thái Lan ủng hộ mạnh mẽ việc sử dụng các cơ chế hiện có để đảm bảo an toàn cho các hành lang biển đi qua các đảo tranh chấp trên Biển Đông. Bà Yingluck đã tiếp Phó Chủ tịch Quân ủy Trung ương Trung Quốc trên cương vị không chỉ là Thủ tướng mà còn là Bộ trưởng Quốc phòng Thái Lan.

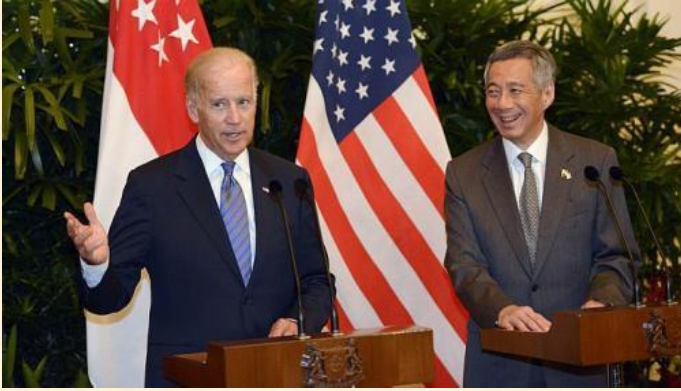
+ Nhật Bản:

Thủ tướng Nhật công du 3 nước Đông Nam Á. Thủ tướng Nhật Bản Shinzo Abe ngày 25/7 đã lên đường bắt đầu công du ba nước Malaysia, Singapore và Philippines. Đây là chuyến thăm thứ ba của ông Abe tới khu vực này kể từ khi ông trở lại cương vị Thủ tướng Nhật Bản lần thứ hai vào năm 2012.

+ Mỹ:

Mỹ tái khẳng định sự hiện diện ở châu Á-Thái Bình Dương. Phát biểu trong buổi họp báo ngày 22/7 tại Washington, Trợ lý Ngoại trưởng đặc trách Đông Á, ông Danny Russel khẳng định: “Bạn có thể tin tưởng rằng, chúng tôi tiếp tục can dự mạnh mẽ với châu Á - Thái Bình Dương vì lợi ích của chúng tôi rất sâu sắc trong khu vực.” Ông Russel cho hay Mỹ hy vọng sẽ đa dạng hóa việc tái cân bằng về Châu Á, nhằm bảo đảm tầm kiểm soát đối với một loạt các vấn đề đáng quan tâm và lo ngại của khu vực.

Phó Tổng thống Mỹ thăm Ấn Độ. Phó Tổng thống Mỹ Joe Biden ngày 22/7 đã tới thủ đô New Delhi, bắt đầu chuyến thăm Ấn Độ trong bốn ngày. Đây là chặng dừng chân đầu tiên trong chuyến công du của ông Biden tới khu vực châu Á-Thái Bình Dương. **Ngày 25/7**, Phó Tổng thống Mỹ Joe Biden đến Singapore bắt đầu chuyến thăm hai ngày. Phát biểu với báo chí **hôm 26/7** sau cuộc hội đàm với Thủ tướng Lý Hiển Long tại Singapore, Phó Tổng thống Mỹ Joe Biden tuyên bố: "Chúng tôi đều bày tỏ quan ngại về những căng thẳng gia tăng ở Biển Đông. Mỹ thúc giục tất cả các bên không sử dụng biện pháp ép buộc, đe dọa và vũ lực. Chúng tôi khuyến khích các nước ASEAN và Trung Quốc nhanh chóng đạt được thỏa thuận về bộ quy tắc ứng xử." **Ngày 27/7**, ông Biden thăm tàu tuần duyên USS Freedom của Hải quân Mỹ được triển khai đến Singapore. Phát biểu trước các thủy thủ trên tàu USS Freedom, ông Biden tuyên bố: "Tôi khẳng định mà không cần phải do dự rằng chúng ta là cường quốc Thái Bình Dương và chúng ta sẽ tiếp tục duy trì vị thế này." Trong bài phát biểu khác cùng ngày tại một cơ sở của tập đoàn hàng không vũ trụ Mỹ **Pratt & Whitney**, ông Biden nói rằng, "Sự gia tăng các

vụ việc và hành động quyết đoán trên biển mà chúng ta thấy gần đây trên Biển Đông cho thấy một mối đe dọa với an ninh khu vực." Ông Biden cảnh báo về khả năng xảy ra nguy cơ tính toán nhằm trên vùng biển này.

Máy bay trinh sát Mỹ tiến hành tuần tra Biển Đông. Một tài liệu mật cấp chính phủ mà Hãng tin Kyodo có được hôm 26/7 đã khẳng định rằng các máy bay trinh sát P3C Orion của Hải quân Mỹ đã tiến hành tuần tra biển định kỳ nhằm giám sát các hoạt động trên khu vực Biển Đông đang tranh chấp. Theo tài liệu trên, hoạt động trinh sát và do thám của các máy bay này chủ yếu tập trung ở khu vực Bãi Cỏ Mây thuộc chủ quyền của Việt Nam (tên quốc tế gọi là Second Thomas Shoal).

Quan hệ các nước

Cảnh sát biển Việt Nam - Trung Quốc tuần tra liên hợp. Ngày 23/7, Lực lượng của Cục Cảnh sát biển Việt Nam đi trên hai biên đội Tàu CSB 2005 và CSB 2008 đã khởi hành từ Hải Phòng ra Bạch Long Vĩ để chuẩn bị thực hiện chuyến tuần tra liên hợp nghề cá trên Vịnh Bắc Bộ giữa Việt Nam và Trung Quốc lần thứ 8. Nội dung của chuyến phối hợp tuần tra liên hợp nghề cá trên Vịnh Bắc Bộ lần thứ 8, hai bên sẽ có các hoạt động giao lưu, tiến hành trao đổi kinh nghiệm, kiểm soát tàu cá hoạt động trên biển, thông báo tình hình chấp hành các quy định của Hiệp định hợp tác nghề cá của ngư dân hai bên.

Mỹ - Singapore tập trận bắn đạn thật ở Biển Đông. Hải quân Singapore đã phóng thử tên lửa Harpoon trên Biển Đông hôm 24/7. Đây là một phần trong cuộc tập trận Hợp tác huấn luyện và sẵn sàng chiến đấu trên biển (CARAT) giữa Singapore và Mỹ. Thông cáo của Bộ Quốc phòng Singapore cho hay, tên lửa Harpoon được phóng từ một máy bay tuần tra hàng hải của Hải quân Singapore nhằm vào một mục tiêu trên biển “đã thành công”. Ngoài lực lượng hải quân của cả hai nước, cuộc diễn tập CARAT năm nay còn có sự tham gia của lực lượng Không quân Singapore và thủy quân lục chiến Mỹ.

Mỹ, Nhật Bản nhất trí tăng cường liên minh an ninh. Ngày 26/7, Thủ tướng Nhật Bản Shinzo Abe và Phó Tổng thống Mỹ Joe Biden đã có cuộc gặp tại Singapore. Theo một quan chức Nhật Bản, tại cuộc gặp, Phó Tổng thống Biden

nhấn mạnh vai trò chiến lược quan trọng của Nhật Bản trong bối cảnh Mỹ thực hiện “tái cân bằng” hướng tới khu vực châu Á-Thái Bình Dương. Trong khi đó, Thủ tướng Abe đề nghị ông Biden thúc đẩy việc giải tỏa kinh phí của Mỹ để thực hiện kế hoạch điều động lính thủy đánh bộ Mỹ từ tỉnh Okinawa đến đảo Guam.

Philippines-Nhật Bản nhất trí tăng hợp tác biển. Ngày 27/7, sau cuộc gặp ở Phủ Tổng thống Malacanang, Tổng thống Philippines Benigno Aquino III và Thủ tướng Nhật Bản Shinzo Abe đã nhất trí tăng cường hợp tác hàng hải song phương, coi đây là một “cột trụ trong quan hệ đối tác chiến lược giữa hai nước.” Thủ tướng Abe đã công bố bốn sáng kiến đối với quốc gia Đông Nam Á này, gồm phát triển kinh tế chung, đẩy mạnh hợp tác hàng hải, tăng cường hỗ trợ cho miền Nam Philippines và thúc đẩy trao đổi giữa nhân dân hai nước. Thủ tướng Nhật Bản cũng đã nêu kế hoạch cung cấp cho Manila 10 tàu tuần tra của lực lượng bảo vệ bờ biển.

Phân tích và đánh giá

“Lý giải phát ngôn của “Phái Điều Hâu Trung Quốc” của *Andrew Chubb*. Việc một số nhân vật của Quân Giải phóng Nhân dân Trung Hoa (PLA) thường xuất hiện trên truyền thông Trung Quốc, kêu gọi thực thi một chính sách đối ngoại hiệu chiến hơn là chủ đề gây ra nhiều tranh cãi. Những phát biểu nhạy cảm nhất thường xuất phát từ học giả tại các học viện của PLA. Truyền thông nước ngoài thường trích một vài câu nói từ các quan chức quân đội – như việc Tướng Luo Yan gợi ý nên coi đảo Senkaku/Điều Ngư như một mục tiêu quân sự của Trung Quốc hay như lời kêu gọi của Chuẩn Đô đốc Zhang Zhaozhong nhằm phong tỏa căn cứ quân sự của Philippines tại Trường Sa – và coi những vị này là những quan chức cấp cao, được thể hiện qua quân hàm của họ. Tuy nhiên, không ai trong số này đang hoặc đã từng là “một vị tướng” theo nghĩa là người đứng đầu một hệ thống quân đội. Họ thực chất là những học giả, hay đúng hơn, là những người có nhiệm vụ tuyên truyền. Do đó,

các phát ngôn hiệu chiến này nên được xem như là biện pháp tuyên truyền hơn là những phát ngôn có thể dùng được cho các cuộc bàn luận về chính sách đối ngoại. Điều này không thể hiện sự chia rẽ trong chế độ - giữa quân đội và dân sự, hay giữa các phe phái đang tranh đấu nhau. Trên thực tế, Tướng Luo Yuan đã nói rằng những người theo tư tưởng điều hâu và bỏ câu trong công luận Trung Quốc nên trở thành một “bản hòa tấu” được phối hợp một cách khéo léo, trong đó “một vài người sẽ đeo mặt nạ đỏ (cảnh sát tốt), số khác sẽ đeo mặt nạ trắng (cảnh sát xấu)” (Global Times, ngày 4/5). Nếu phái điều hâu thực sự có là một phe nhóm có tư tưởng đối lập, thì nhiều khả năng đó chỉ là sự khác biệt giữa bộ máy tuyên truyền của Đảng Cộng sản-PLA với một số cơ quan khác.

“Biển Đông: Bắc Kinh đang sử dụng sức mạnh mềm?” của *Shreshth Jain*. Cho đến nay, thách thức thật sự đối với Trung Quốc ở Biển Đông đó là bảo vệ chủ quyền của nước này. Tuy nhiên, để đáp ứng nhu cầu năng lượng và kinh tế trong nước, có khả năng Trung Quốc sẽ giảm bớt phụ thuộc vào sức mạnh cứng và dựa nhiều hơn vào sức mạnh mềm. Ở Đông Nam Á, Trung Quốc và các nước láng giềng đều có chung ý tưởng về việc sử dụng sức mạnh mềm. Trung Quốc đang thực thi sức mạnh mềm để từng bước xóa dần ảnh hưởng của Nhật Bản, Đài Loan và Mỹ. Ngoài ra, Bắc Kinh cũng không muốn hy sinh nền kinh tế trong nước bằng việc tiến hành

các biện pháp hăm dọa. Một trong số các con bài mặc cả quan trọng của Trung Quốc tại Đông Nam Á chính là vấn đề kinh tế. Vào cuối những năm 1990, Mỹ và Nhật là những đối tác kinh tế chính của châu Á. Tuy nhiên, hiện tại Trung Quốc đã thế chỗ và trở thành đối tác thương mại chính của khu vực. Tín hiệu đáng mừng gần đây tại ARF được xem như là một bước tiến mạnh mẽ hướng tới việc giải quyết hòa bình tranh chấp. Động thái này giúp giảm nhiệt căng thẳng và thúc đẩy các biện pháp xây dựng lòng tin. Tuy nhiên, lợi ích kinh tế không phải là một sự bảo đảm chắc chắn cho mối quan hệ song phương trong tương lai, cho dù một mối quan hệ kinh tế và thương mại sâu sắc sẽ giúp các quốc gia thận trọng hơn khi xem xét đến các vấn đề chiến lược. Tuy nhiên với sự gia tăng của làn sóng dân tộc chủ nghĩa trong nước cùng các xung đột ngày càng xuất hiện nhiều hơn, thì mối quan hệ kinh tế và thương mại sẽ có nhiệm vụ mở đường cho các toan tính chính trị và chiến lược. Do đó, nếu mối quan hệ Trung Quốc – ASEAN muốn được duy trì ổn định trong dài hạn, thì họ không thể chỉ dựa đơn thuần vào các lợi ích kinh tế. Trong tương lai, vào thời điểm thích hợp, cả Trung Quốc và ASEAN cần cùng nhau đưa ra một cơ chế mới trong các hoạt động trao đổi song phương.

“Nhìn lại chuyến thăm Mỹ của Chủ tịch nước Trương Tấn Sang” của *Hung Nguyen & Murray Hiebert*. Ngày 24/7, Chủ tịch nước Trương Tấn Sang đã tới thăm Mỹ, đây là chuyến thăm thứ hai của một vị Chủ tịch nước Việt Nam tới Mỹ kể từ khi hai nước bình thường hóa quan

hệ ngoại giao 18 năm trước. Mục đích của chuyến đi này nhằm nêu rõ 3 vấn đề: *Thứ nhất*, Việt Nam tiếp tục thực hiện chính sách đa dạng hóa quan hệ đối ngoại; *thứ hai*, Việt Nam không muốn trở thành nạn nhân của một cuộc chơi tay ba giữa Mỹ, Trung Quốc và chính họ; và *thứ ba*, các nhà lãnh đạo Việt Nam đang ngày càng coi trọng việc tăng cường quan hệ với Mỹ, cho dù Hà Nội luôn khẳng định coi mỗi quan hệ với các nước lớn đều quan trọng như nhau. Nhìn chung, kết quả chuyến thăm của Chủ tịch nước Trương

Tấn Sang và cuộc gặp với Tổng thống Obama đã có các kết quả tích cực. Kể từ khi ý tưởng về đối tác chiến lược được đưa ra bởi Ngoại trưởng Hillary Clinton 3 năm trước, thì không ai

nghĩ ngờ gì về việc hai nước sẽ công bố “đối tác chiến lược” trong chuyến thăm của Chủ tịch Trương Tấn Sang. Tuy vậy, cuối cùng hai nhà lãnh đạo chỉ ký kết “đối tác toàn diện nhằm cung cấp một khuôn khổ tổng thể cho việc thúc đẩy mối quan hệ”. Tuy nhiên, Chủ tịch Sang và Tổng thống Obama cũng đã đạt được thỏa thuận về một số vấn đề quan trọng. *Thứ nhất*, hai bên đồng ý thiết lập một khuôn khổ đối thoại thường xuyên giữa hai bộ trưởng ngoại giao nhằm thể chế hóa các cuộc trao đổi cấp cao giữa hai nước. *Về vấn đề Biển Đông*, tuyên bố chung rõ ràng ủng hộ lập trường của Việt Nam trong tranh chấp với Trung Quốc. Bản tuyên bố chung nhắc

lại sự ủng hộ của Mỹ đối với việc giải quyết tranh chấp thông qua các biện pháp hòa bình dựa trên luật pháp quốc tế, và ủng hộ nguyên tắc không sử dụng vũ lực hoặc đe dọa sử dụng vũ lực trong giải quyết tranh chấp lãnh thổ trên biển. Hai bên cũng đồng ý cải thiện hợp tác (ở đây là sự phối hợp hoặc sự tham vấn có thể có) tại các diễn đàn khu vực và quốc tế. Ngoài ra, hai biên bản ghi nhớ cũng đã được ký kết giữa doanh nghiệp quốc doanh PetroVietnam với đối tác Exxon Mobil và Murphy Mobil, như một sự khẳng định cho việc Mỹ tiến hành khai thác năng lượng tại vùng biển ngoài khơi của Việt Nam. Kết quả của chuyến thăm không phải là một bước đột phá như nhiều nhà quan sát kỳ vọng, tuy nhiên, mỗi bên đều phần nào đạt được mục tiêu chiến lược của mình. Như là một biểu hiện của cam kết của Mỹ với khu vực, Tổng thống Obama đồng ý đến thăm Việt Nam vào cuối nhiệm kỳ của ông trong năm 2016. Trong khi đó, Việt Nam đang tiến một bước gần hơn nữa tới việc củng cố vị thế của mình giữa các cường quốc của thế giới./.

Thực hiện: Đinh Tuấn Anh

Vũ Quang Tiệp